biBUŁa

Biuletyn Informacyjny BUŁ

nr 3/2014 (86)
ISSN 2084-4670

SPIS TREŚCI

wydarzenia
..... Polska i Brazylia bliższe niż się wydaje
..... Fabryka Książek VII

informacje
..... Licencja kampusowa na serwer proxy HAN
..... 180 lat minęło...

leksykon BUL
..... Egzemplarz obowiązkowy

wielkie dzieła literatury
..... Pan Tadeusz

nowości książkowe

WYDARZENIA

Polska i Brazylia bliższe niż się wydaje

W środę 5 lutego 2014 r., w BUL odbył się wernisaż **"Polska i Brazylia bliższe niż się wydaje"**. Wystawa została przygotowana przez Towarzystwo Polsko-Brazylijskie z okazji 90. rocznicy, przypadającej 27 maja 2010 r., ustanowienia stosunków dyplomatycznych między obydwoma krajami. Autorem ekspozycji był Stanisław Pawlaszewski, prezes Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego i były ambasador Polski w Brazylii, organizatorami - Ambasada Federacyjnej Republiki Brazylii, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego oraz Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego.
Gości powitała dyrektor Biblioteki, pani Mariola Augustyniak. Następnie głos zabrali: pan Stanisław Pawlaszewski, pan Almir Goncalves - przedstawiciel Ambasady Federacyjnej Republiki Brazylii oraz pan Tadeusz Chwaliński z Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego.

Prezes Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego mówił o emigracji polskiej w Brazylii i o relacjach między tymi państwami. Opowiadał o emigrantach z Łodzi i regionu łódzkiego, a także o znaczeniu Polonii brazylijskiej. Po wernisażu odbył się pokaz filmów o Brazylii. Na wystawie zaprezentowano fotografie, reprodukcje dokumentów oraz materiały przedstawiające ważne wydarzenia z różnych dziedzin życia oba państw na przestrzeni dziejów oraz istotne fakty z ponad 140. letniej historii polskiej emigracji i Polonii brazylijskiej. Ekspozycja udokumentowała bardzo bliskie i bogate relacje między Polską i Brazylią, zarówno w sferze polityki, gospodarki, jak również kultury i nauki. Na planszach zamieszczone zostały zdjęcia z pierwszej w historii wizyty prezydenta RP Lecha Wałęsy w Brazylii w lutym 1995 r. oraz pierwszej wizyty prezydenta Brazylii, Fernanda Henrique Cardosa w Warszawie w lutym 2002 r.

Pokazane dokumenty są świadectwem związków między obu narodami, które mają znacznie dłuższą historię, trwającą ponad 90 lat. W 2009 r. obchodzono 140. rocznicę emigracji Polaków do Brazylii. Pierwsze wzmianki na temat obecności Polaków w tym kraju sięgają pierwszej połowy XVII w. Największa skupiska potomków polskich imigrantów znajdują się w trzech stanach południowych Brazylii: Parana, Santa Catarina i Rio Grande do Sul oraz w największych miastach Rio de Janeiro, São Paulo oraz Kuryityba.
Przygotowanie wystawy było możliwe dzięki dofinansowaniu ze środków Ambasady Federacyjnej Republiki Brazylii, Stowarzyszenia "Wspólnota Polska", Agencji Promocji Eksportu i Inwestycji AgesBrasil w Warszawie i Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego.
Wystawę można oglądać do 5 marca 2014 r.

(Marzena Kowalska)

Fabryka Książek VII

W poniedziałek 17 lutego 2014 r., gościliśmy w BUL studentów Pracowni Ilustracji i Książki Artystycznej Wyższej Szkoły Sztuki i Projektowania w Łodzi prowadzonej przez prof. Joannę Woźniewską-Domańską. Młodzi artyści zaprezentowali swoje prace będące projektami ilustracji do utworów literackich, np. do *Alicji w krainie czarów* L. Carol'a, Calineczki H. Ch. Andersena, *Muchy* J. Brzechwy czy *Izbie* Grześ J. Tuwima. Niektóre prace zainspirowała muzyka. W kilku przypadkach, razem z ilustracjami zamieszczono teksty utworów, tj. *Pingwinek* W. Chotomskiej, *Wierszyk o wronach* K. I. Gałczyńskiego, *Kiedy kot jest kot* J. Kulmowej.

Projekty ilustracji wykonano w różnych technikach, zarówno tradycyjnych jak i cyfrowych. Pokazane na wystawie egzemplarze to książki artystyczne, unikatowe, robione ręcznie, wydane w jednym egzemplarzu. Obok nich znalazły się książki stare, "uratowane od zapomnienia", którym młodzi ilustratorzy potrafili nadać nowy wyraz i formę. Obecni na wernisażu goście z uznaniem wyrażali się o studenckich dokonaniach, a wystawa młodych twórców - jak zawsze - cieszyła się dużym zainteresowaniem. Życzymy wszystkim Autorom prac powodzenia i dalszych osiągnięć.

(Irena Łabiszewska
fot. M.Kowalska)

INFORMACJE

Licencja kampusowa na serwer proxy Hidden Automatic Navigator (HAN)

Od 2009 roku Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego posiada serwer proxy **HIDDEN AUTOMATIC NAVIGATOR (HAN)**. Jest to narzędzie pozwalające zdalnie łączyć się z licencjonowanymi sieciowymi źródłami informacji. Pracownicy i studenci naszej uczelni mają możliwość korzystania z baz danych, serwisów czasopism oraz książek elektronicznych z komputerów znajdujących się poza siecią uniwersytecką, w domu, w podróży, podczas wyjazdów służbowych, itp. W grudniu 2013 roku Biblioteka UŁ zakupiła licencję kampusową na serwer proxy HAN, dzięki której liczba równoczesnych użytkowników korzystających, poprzez ten serwer, z zasobów sieciowych jest nieograniczona. Uniwersytet Łódzki jest jedyną uczelnią w województwie łódzkim i jedną z dwóch uczelni w Polsce, które korzystają z licencji kampusowej.

(Ilona Niewczas)

180 lat minęło...

W nocy z 13 na 14 lutego 1834 r. Adam Mickiewicz skończył pisać Pana Tadeusza. To ważne wydarzenie zostało przypomniane w II Programie Polskiego Radia. Można było wysłuchać wielu audycji poświęconych poematowi, a przede wszystkim obszernych fragmentów utworu w wykonaniu Krzysztofa Gosztyły, Andrzeja Seweryna, Anny Seniuk i innych aktorów.
Należy przy tej szczególnej rocznicy przypomnieć, że pracę nad Panem Tadeuszem rozpoczął Mickiewicz jeszcze w Lukowie. Tam:

"...nurzał się w polskości przypomnającej mu Nowogródek. Szczotny, Tuhanowicze i tamto wszystko, całą Polskę grzybobrań, dworów, polowań, tańczem przystrojonych, łgarzy, waszecie i artykułu".

Po zalamaniu się Powstania Listopadowego, Poeta wyjechał do Paryża i kontynuował pracę nad "poematem szlacheckim". Przyjaciół-emigrantów informował, że:

"nakropił już tysiąc wierszy"

Pisząc, natrafiał na trudności. Raz musiał przerwać pracę, by dla wytawców ukończyć przekład Giaura George'a G. Byrona. Poważną przeszkodą były rozruchy w Paryżu.
Wieczorami spotykał się Jekiewicz z Podbia, Sobańscy, Plater z Wilna, Januszkiewicz, generałowie Mycielski i Dembiński, hrabia i socjalista Worcell, Wilewski, Przyborzdź Fryderyk Chopin. I wtedy Mickiewicz czytał im nowe partie dzieła:

"...a w uszach i oczach słuchaczy jeno Nowogródek, Sopliczowo, granie Wojskiego na rogu,
Protazego kruczki i Gerwazy, i Asiątz Robak, i Kusy, i Sokół, i Zosia, i Pan Sędzia. Przenosił słuchaczy naprawdę 'na ojczyzny łono'".

W pokowie lutego 1834 r. Poeta oznajmił:

"Chwała Bogu, oto w tej chwili podpisałem pod Panem Tadeuszem wielkie finis!".

W lipcu w paryskich księgarniach pojawiły się dwa nieduże zielono oprawione tomiki zat. Pan Tadeusz, czyli Ostatni Zajazd na Litwie. Historia Szlachecka z r. 1811 i 1812, w dwunastu księgach, wierszem, przez Adama Mickiewicza. Ukazanie się poematu ... przeszło niemal bez echa! Nakład sprzedawał się słabo, wzmianki w prasie były nieliczne. Krytycy nie szczędzili uwag.. Witwicki pisał:

"Litwo! Ojczyzno moja! Czyż nie powinno być 'Polsko'?, czy nie jest to kargodny prowincjonalizm?
Separatyzm niesmal! Poemat rozwięzły, wspomnienie przeszłości bez żadnego moralnego pierwiastka przyszłości".

Dzisiaj nie ma wątpliwości, że warto powracać do Pana Tadeusza, do tych stron przypomnianych:

Krąże dzieciństwa - gdzie człowiek po świecie
Biegł jak po łące, a znał tylko kwiecie
Miłe i piękne, jadowite rzucił,
Ku pożytecznym ska nie odwrócił.

Takie poworoty są nam bardzo potrzebne.

Tekst oprac. na podst. książki Kawerego Pruszyńskiego Opowieść o Mickiewiczu, Warszawa: Czytelnik, 1998, s. 198-205.

(Irena Łabiszewska)

LEKSYKON BUL

Egzemplarz obowiązkowy

Egzemplarz obowiązkowy to wszelkie druki dostarczone nieodpłatnie przez wydawców, uprawnionym do tego bibliotekom, na podstawie specjalnych przepisów prawnych. Reguluje to Ustawa z dn. 7.11.1996r. o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych i Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dn. 6.03 1997r. w sprawie wykazu bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarza obowiązkowego, poszczególnych rodzajów publikacji oraz zasad i trybu ich przekazywania.

Początki egzemplarza obowiązkowego sięgają XVII w. Pierwszy akt prawny dot. eo wydał król Franciji Franciszek I w 1537r. dla Biblioteki Królewskiej. W Polsce, pierwszą ustawę uchwalono w 1780r., wtedy Biblioteka Załuskich zyskała prawo do otrzymywania druków z ówczesnego terenu Rzeczypospolitej, natomiast Akademia Wileńska - druki z terenu Wielkiego Księstwa Litewskiego.
Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego otrzymuje egzemplarz obowiązkowy od początku swego istnienia.Wzrasta on sukcesywnie z roku na rok. Obecnie kształtuje się w granicach 27-28 tyś. rocznie. Nie wszystkie nadesłane pozycje, wchodzą do księgozbioru BUŁ. Często z nich jest selekcjonowana i przekazywana do innych bibliotek. Mimo dość znacznej selekcji, ok. 70 % zbiorów naszej Biblioteki stanowi egzemplarz obowiązkowy.
W Polsce , już od kilku lat prowadzone są prace nad nowelizacją ustawy z 1997r. Wynikają one z potrzeby dostosowania przepisów tak, aby egzemplarzem obowiązkowym objąć wszystkie materiały, również powstałe w formacie cyfrowym. Coraz częściej mówi się, o wprowadzeniu elektronicznego egzemplarza obowiązkowego.

(Jolanta Krzeszewska)

LEKSYKON - dotychczas opracowane hasła

WIELKIE DZIEŁA LITERATURY

Pan Tadeusz

Co jakiś czas nadarza się okazja, by wspomnieć wielkich ludzi, wielkie wydarzenia lub wiekopomne dzieła. Tak też jest i tym razem. Mowa tu o naszej narodowej epopei jaka jest niewątpliwie *"Pan Tadeusz"* Adama Mickiewicza, a właściwie *"Pan Tadeusz czyli Ostatni zajazd na Litwie. Historia szlachecka z roku 1811 i 1812 we dwunastu księgach wierszem"*.

To najbardziej polskie dzieło zostało napisane przez Adama Mickiewicza w paryskiej mansardzie w latach 1832 - 1834, a ukończone dokładnie w nocy z 13 na 14 lutego 1834 r., czyli równo 180 lat temu. Pierwsze wydanie książkowe ukazało się w Paryżu już w czerwcu tego samego roku nakładem znanego publicysty i wydawcy Aleksandra Jełowieckiego w dwutomowej edycji, co ciekawe bez Epilogu. Ten zachował się jedynie w rękopisie i został dołączony do całości później, już po śmierci Mickiewicza. Sam pierwodruk posiadał liczne przekłamania i błędy spowodowane wadliwym odczytaniem autografu. Jako pierwsze samodzielne wydanie na ziemiach polskich pojawił się *"Pan Tadeusz"* dopiero po 24 latach od paryskiej premiery, w roku 1858 nakładem Ernesta Lambecka.

Obecnie trudno zliczyć w jak wielu edycjach, nie tylko polskich, ale i obcych, wydano *"Pana Tadeusza"*, łącznie są to wielomilionowe nakłady. Ukazywały się wydania bibliofilskie, specjalne i jubileuszowe, a nawet w formie odtwarzania rękopisu. Dzieło Mickiewicza inspirowało wyobraźnię artystyczną wielu wybitnych malarzy i grafików, jak: Wojciech Gerson, Juliusz Kossak, Jacek Malczewski, Kazimierz Alchimowicz, Stanisław Masłowski. Za klasyke ilustracjami *"Pana Tadeusza"* uważa się dziś prace Michała Elwiro Andriollego do warszawskiego wydania epopei z 1878 r. Nie sposób nie wspomnieć późniejszych edycji z ilustracjami takich artystów, jak: Józef Wilkoń, Tadeusz Gronowski, Artur Urbechowski, Janusz Stanny czy Jan Marcin Szancer. Dotychczas *"Pan Tadeusz"* ukazał się w licznych przekładach, by wskazać tylko niektóre z długiej i ciągle wydłużającej się listy, jak: angielski, chiński, czeski, esperanto, fiński, francuski, hebrajski, hiszpański, japoński, łociński, niemiecki, rosyjski, a od niedawna nawet w tłumaczeniu kaszubskim.

Jest to dzieło, które posiada szczególną konotację w dziejach Polaków i kultury polskiej, źródło głębokich patriotycznych uczuć, trwałe zrośniętych z miłością do tradycji. *"Pan Tadeusz"* łączy pokolenia i od początku swego istnienia, gromadzi wokół siebie ludzi zauroczonych bogactwem języka, pięknymi opisami przyrody, bogactwem onomatopei i harmonią słowa.

To jedna z tych pozycji, która na stałe zagościła w bibliotekach prywatnych w bardzo wielu polskich domach, która po prostu należy mieć i do której należy wracać. Strof "Pana Tadeusza" od pokoleń Polacy uczą się na pamięć, a obszerne fragmenty często bywają recytowane na głos również współcześnie. W lipcu 2009 w pierwsze przy pałacu w Radziejowicach *"Pana Tadeusza"* czytał Andrzej Seweryn, a z inicjatywy Prezydenta RP w 2012 r. ogłoszono Narodowe Czytanie Pana Tadeusza, by uczcić dzieło wybrzeży, o których opowiada w poemacie Adam Mickiewicz.

Przez 180. lat dzieło okazało się inspiracją dla różnych twórców i doczekało się licznych adaptacji, na jego podstawie tworzono libretta operowe, a w 1999 r. powstał pełnometrażowy film fabularny na motywach poematu w reżyserii Andrzeja Wajdy. Obecnie we Wrocławiu powstaje multimedialne, superwoczesne Muzeum "Pana Tadeusza", którego główną atrakcją ma być rękopis dzieła Adama Mickiewicza, odbujony przez miasto od właścicieli - rodziny Tarnowskich (aktualnie w depozycie w Ossolineum).

(Renata Osiewała)

-->

Polecamy - wybrane nowości książkowe BUŁ

POLSKIE

ZAGRANICZNE

(książki będą dostępne dla Czytelników po opracowaniu i wprowadzeniu do bazy)

Redakcja: Mariola Augustyniak, Piotr Puchowski. Siedziba redakcji: Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi, ul. Matejki 32/38, 90-237 Łódź, tel.: 42 6356002. Wydawca Biuletynu BiBUŁa jest Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego.
nr 3/2014 (86) napisz do M ... y